

Rachunkowość w produkcji ekologicznej

Rachunkowość rolna prowadzona jest w Polsce od 1926 roku. Pod nadzorem IERiGŻ-PIB od 56 lat.

System rachunkowości rolnej w Polsce ulegał wielu przemianom, a w 2004 roku dostosowano go do standardów unijnych. W praktyce powstały więc dwa systemy (wg standardów UE):

- FADN, który gromadzi dane o gospodarstwie rolnym w ramach systemu polskiego, oraz
- System Zbierania Danych o Produktach Rolniczych AGROKOSZTY gromadzący dane o rolniczych działalnościach produkcyjnych.

Nadwyżka bezpośrednia

Nadwyżka bezpośrednia jest podstawowym parametrem wykorzystywanym w klasyfikacji gospodarstw rolnych, według standardów UE, do obliczeń kategorii dochodowej w rachunku kosztów. W systemie AGROKOSZTY struktura wartości produkcji i kosztów bezpośrednich jest zgodna z założeniami UE w aspekcie rachunku standardowej nadwyżki bezpośredniej. Zasadą regulującą zaliczenie określonych składników do kosztów bezpośrednich jest równoczesne spełnienie trzech warunków:

- ♦ zaliczenie niekwestionowanych kosztów do określonej działalności,
- ♦ bezpośredni związek ich wielkości ze skalą produkcji,
- ♦ bezpośredni wpływ kosztów na wielkość i rozmiar produkcji.

W systemie AGROKOSZTY badania prowadzone są w gospodarstwach tradycyjnych, a od roku 2005 również w gospodarstwach posiadających certyfikat produkcji ekologicznej. Zarówno w jednym jak w drugim przypadku prace badawcze obejmują gospodarstwa prowadzące również rachunkowość

Na seminarium zorganizowanym przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB, w ramach Wieloletniego Programu Badawczego (2005 - 2006 r), swoje prace przedstawili:

- ♦ Aldona Skarżyska pt.: „Standardy produkcji ekologicznej i nadwyżka bezpośrednia wybranych produktów rolniczych 2005 roku”,
- ♦ Marcin Żekało pt.: „Przystawianie gospodarstwa rolnego na metody produkcji ekologicznej”,
- ♦ Grażyna Nachtman pt.: „Standardy produkcji ekologicznej i nadwyżka bezpośrednia wybranych produktów rolniczych 2005 roku”.

rolną w polskim systemie FADN. Zgromadzone w systemach dane pozwalają nie tylko na obliczenie nadwyżki bezpośredniej zgodnie z metodyką obowiązującą w UE, ale zapewniają porównywalność wyników badanych działalności tak w kraju jak w Unii.

Rolnictwo ekologiczne

Podstawowe regulacje prawne obowiązujące w rolnictwie ekologicznym zawiera „Ustawa o rolnictwie ekologicznym” z 20 kwietnia 2004 roku (Dz.U. 2004, nr 93). Ustawa określa m.in.: zasady postępowania w celu przestawienia gospodarstwa na ekologiczne metody produkcji, warunki jakie muszą spełniać w rolnictwie ekologicznym stosowane środki ochrony roślin i nawozy, oraz możliwość udzielania z budżetu państwa dotacji do kosztów kontroli w gospodarstwach ekologicznych.

Powierzchnia gospodarstwa ekologicznego	Stawka dotacji na gospodarstwo (zł)
do 5 ha użytków rolnych	450
od 5 ha do 10 ha użytków rolnych	500
od 10 ha do 20 ha użytków rolnych	550
od 20 ha do 50 ha użytków rolnych	600
od 50 ha do 100 ha użytków rolnych	650
powyżej 100 ha użytków rolnych	700

Wysokość kosztów dotacji do stawek opłat za kontrolę

Gospodarstwa ekologiczne tak jak wszystkie korzystają z dopłat bezpośrednich, a poza tym w ramach wspierania przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt (Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004-2006) korzystają z dodatkowych dopłat do produkcji ekologicznej.

Nazwa pakietu	Płatność PLN/ha/na rok
Rolnictwo ekologiczne	
Uprawy rolnicze (bez certyfikatu)	680
Uprawy rolnicze (z certyfikatem)	600
Trwałe użytki zielone (bez certyfikatu)	330
Trwałe użytki zielone (z certyfikatem)	260

Uprawy warzywnicze (bez certyfikatu)	980
Uprawy warzywnicze (z certyfikatem)	940
Uprawy specjalne – sadownicze i jagodowe (bez certyfikatu)	1800
Uprawy specjalne – sadownicze i jagodowe (z certyfikatem)	1540

Dopłaty do rolnictwa ekologicznego

W zależności od powierzchni użytków rolnych gospodarstwa ekologicznego płatności wynoszą:

- 100 proc.(od 1 do 100 ha powierzchni),
- 50 proc. za kolejne 200 ha,
- 10 proc. stawki za powierzchnię pow. 300 ha.

Z prowadzonych badań wynika, że wyższe ceny i niższe koszty bezpośrednie produkcji ekologicznej, nawet po potrąceniu dopłat, zapewniły nadwyżkę bezpośrednią dla produktów ekologicznych wyższą od takich samych produktów wytworzonych metodą tradycyjną. Nadal jednak liczba gospodarstw ekologicznych w Polsce jest niewielka (w roku 2005 było ich 7170), ale zainteresowanie tą produkcją z roku na rok rośnie.

Lech Parzuchowski